

ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

10.07.2014

м. Київ

№ 6

Про внесення змін і доповнень до деяких постанов пленуму Вищого господарського суду України

Відповідно до пункту 6 частини другої статті 36 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" пленум Вищого господарського суду України **постановляє:**

У зв'язку зі змінами, які відбулися в законодавстві України, та з питаннями, які виникають у судовій практиці щодо застосування господарськими судами норм матеріального і процесуального права, внести такі зміни і доповнення до деяких постанов пленуму Вищого господарського суду України.

1. У пункті 2 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 17.05.2011 № 6 "Про деякі питання практики розгляду справ у справах, що виникають із земельних відносин":

1.1. Абзац четвертий підпункту 2.19 доповнити реченням такого змісту: "Якщо зі зміною граничного розміру орендної плати таку ж зміну до договору оренди в установленому законом порядку не внесено, то застосуванню підлягає відповідна умова договору.";

1.2. Доповнити підпунктом 2.19¹ такого змісту:

"2.19¹. Якщо у договорі оренди землі сторони визначили, що орендар зобов'язаний самостійно щорічно індексувати розмір орендної плати відповідно до індексації нормативної грошової оцінки земель згідно з чинним законодавством, а він не виконав чи виконав неналежним чином свій обов'язок щодо розрахунку розміру орендної плати і це призвело до виникнення заборгованості, то з урахуванням вимог частини першої статті 15, частин першої і другої статті 21 Закону України "Про оренду землі", статті 526 ЦК України і статті 193 ГК України така заборгованість підлягає стягненню з орендаря за позовом орендодавця".

2. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 17.05.2011 № 7 "Про деякі питання практики застосування розділу XII Господарського процесуального кодексу України":

2.1. Абзац третій пункту 9 доповнити новим другим реченням такого змісту: "При цьому обґрунтування неможливості подання доказів суду першої інстанції згідно із зазначеною нормою ГПК покладається саме на заявника

(скаржника), а апеляційний господарський суд лише перевіряє та оцінює їх поважність і не зобов'язаний самостійно з'ясовувати відповідні причини".

У зв'язку з цим друге речення даного абзацу вважати третім;

2.2. Доповнити новим пунктом 9¹ такого змісту:

"9¹. Передбачене частиною першою статті 35 ГПК визнання обставин сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, може бути реалізоване і в суді апеляційної інстанції на загальних підставах (див. підпункт 2.5¹ пункту 2 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 № 18 "Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції")".

У зв'язку з цим пункт 9¹ вважати пунктом 9².

2.3. У пункті 10:

2.3.1. Абзац перший доповнити реченням такого змісту: "Однак якщо ухвали місцевого господарського суду за приписами процесуального закону неможливо оскаржити одночасно з оскарженням рішення господарського суду (зокрема йдеться про ухвалу про заміну сторони виконавчого провадження), то такі ухвали, в тому числі й про відмову у вчиненні відповідних процесуальних дій, можуть бути переглянуті в апеляційному порядку.";

2.3.2. Абзаци другий і третій викласти в такій редакції:

"У випадках подання апеляційної скарги на ухвали, зазначені в пунктах 1, 5, 10-21 частини першої статті 106 ГПК, до суду апеляційної інстанції передаються лише копії матеріалів, необхідних для розгляду апеляційної скарги. У формуванні копій матеріалів, необхідних для розгляду апеляційної скарги, має дотримуватися порядок, зазначений в Інструкції з діловодства в господарських судах України, затвердженій наказом Державної судової адміністрації України від 20.02.2013 № 28. За необхідності суд апеляційної інстанції витребує з суду першої інстанції також копії інших матеріалів справи, а якщо апеляційну скаргу на ухвалу місцевого господарського суду з якихось причин неможливо розглянути за такими копіями – й матеріали справи (в оригіналі).

Відповідне витребування в усіх випадках здійснюється апеляційним господарським судом шляхом винесення мотивованої ухвали. Витребувані матеріали мають надсилатися місцевим господарським судом суду апеляційної інстанції невідкладно, якщо інше не зазначено у такій ухвалі.";

2.3.3. Доповнити після абзацу третього новим абзацом четвертим такого змісту:

"У разі коли в апеляційному порядку оскаржуються ухвали зі справ про банкрутство, в яких вирішується питання по суті і які фактично є рішеннями суду (про визнання або відмову у визнанні вимог кредитора, про затвердження плану санації, про затвердження звіту ліквідатора боржника та припинення провадження у справі тощо), до суду апеляційної інстанції надсилаються матеріали справи (в оригіналі), а не їх копії".

У зв'язку з цим абзац четвертий вважати абзацом п'ятим;

2.4. Пункт 12 доповнити абзацом такого змісту:

"Частиною першою статті 104 ГПК не передбачено можливості скасування або зміни рішення у зв'язку із зміною стану розрахунків між сторонами (наприклад, зменшення або збільшення заборгованості), якщо така зміна сталася після прийняття рішення місцевого господарського суду".

3. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 24.10.2011 № 10 "Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам":

3.1. Абзац четвертий підпункту 3.2 пункту 3 викласти в такій редакції:

"Справи, що виникають з корпоративних відносин, - це справи зі спорів між юридичними особами та їх учасниками (засновниками, акціонерами, членами), у тому числі учасниками, які вибули, а також між учасниками (засновниками, акціонерами, членами) юридичної особи, що пов'язані із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності такої особи. Предметом відповідних позовів можуть бути вимоги про визнання недійсними: актів органів управління юридичної особи; її установчих документів; правочинів, укладених юридичною особою, якщо позивач обґрунтує свої вимоги порушенням його корпоративних прав або інтересів, тощо. Виняток становлять трудові спори за участю юридичної особи.";

3.2. У пункті 20:

3.2.1. У підпункті 20.3:

3.2.1-1. Виключити слова і знак "якими передбачено проведення розрахунків за товари (роботи, послуги) у негрошовій формі,";

3.2.1-2. Доповнити підпункт абзацом такого змісту:

"У питаннях визначення підвідомчості і підсудності справ зі спорів про визнання правочинів (господарських договорів) недійсними слід враховувати також викладене у пункті 1 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 № 11 "Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними.";

3.2.2. Підпункт 20.5 виключити, а підпункти 20.6-20.9 вважати відповідно підпунктами 20.5-20.8;

3.2.3. Останній абзац нового підпункту 20.7 доповнити реченням такого змісту: "Це стосується й тих випадків, коли відповідний орган взяв участь у справі в процесі її розгляду, тобто був залучений як інший відповідач чи в порядку заміни неналежного відповідача (стаття 24 ГПК), або як відповідач за зустрічним позовом у цій же справі (стаття 60 ГПК); у таких випадках правило частини третьої статті 17 названого Кодексу не застосовується, тобто справа підлягає передачі за підсудністю до господарського суду міста Києва.";

3.2.4. Доповнити підпунктом 20.9 такого змісту:

"20.9. Законом України "Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України" (абзац шостий частини першої статті 12), який набрав чинності з 27.04.2014, змінено територіальну підсудність судових справ, підсудних господарським судам, розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. За тими ж правилами підсудності розглядаються господарськими судами й підвідомчі їм справи, пов'язані з нанесенням шкоди суб'єктами іноземної

держави-нерезидентами (абзац одинадцятий частини першої статті 12 названого Закону)".

4. Доповнити постанову пленуму Вищого господарського суду України від 24.10.2011 № 11 "Про деякі питання практики застосування розділу XII¹ Господарського процесуального кодексу України" пунктом 9¹ такого змісту:

"9¹. У силу приписів частини другої статті 111⁷ ГПК передбачене частиною першою статті 35 цього Кодексу визнання обставин сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, не може мати місця у суді касаційної інстанції. Водночас останній перевіряє, за наявності підстав для цього, правильність застосування згаданої частини статті 35 ГПК судами нижчих інстанцій під час розгляду ними справ".

5. У другому абзаці підпункту 13.4 пункту 13 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 № 15 "Про деякі питання практики застосування конкурентного законодавства" слово "четверта" замінити словом "п'ята".

6. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 № 16 "Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову":

6.1. В останньому абзаці пункту 1 слова "є вичерпним" замінити словами "так само як і передбачений статтею 67 ГПК перелік цих заходів (частини перша і п'ята останньої із зазначених статей), є вичерпними";

6.2. В останньому абзаці пункту 2 цифри "66" замінити цифрами "67";

6.3. Перше речення підпункту 7.2 пункту 7 доповнити знаком і словами: ", і притому лише таке, що відноситься до предмета спору".

7. Підпункт 9.2 пункту 9 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 № 17 "Про деякі питання практики перегляду рішень, ухвал, постанов за нововиявленими обставинами" доповнити абзацом такого змісту:

"На виняток із загальних правил, зазначених в абзацах другому-четвертому цього підпункту, якщо йдеться про перегляд за нововиявленими обставинами ухвали Вищого господарського суду України, останній самостійно з'ясовує наявність або відсутність даних обставин і приймає за результатами такого з'ясування відповідну ухвалу".

8. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 № 18 "Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції":

8.1. У пункті 1:

8.1.1. В абзаці другому підпункту 1.6 пункту 1 слова "у другому реченні" замінити словами "у третьому і четвертому реченнях";

8.1.2. У першому і другому реченнях абзацу другого підпункту 1.7 слово "відособлений" замінити словом "відокремлений";

8.1.3. У другому реченні підпункту 1.8 слова "підприємств, організацій та установ України" замінити словами "юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців";

8.2. У пункті 2:

8.2.1. Друге речення абзацу другого підпункту 2.2 після слів "установах і організаціях" доповнити знаком ",";

8.2.2. Доповнити підпунктом 2.5¹ такого змісту:

"2.5¹. Частиною першою статті 35 ГПК передбачено можливість звільнення від доказування перед судом обставин, які визнаються сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі.

У застосуванні відповідної норми господарським судам необхідно враховувати таке.

Визнання обставин може здійснюватися учасниками судового процесу:

- в письмовій формі шляхом зазначення про таке визнання у позовній заяві, відзиві на позовну заяву, поданих суду заяві, клопотанні, листі тощо;

- в усній формі під час надання суду усних заяв, клопотань і пояснень; у такому разі про визнання обставин зазначається у протоколі судового засідання. За необхідності суд може зажадати від учасника судового процесу подання відповідної заяви, клопотання, пояснення в письмовій формі.

Про визнання обставин може свідчити й зміст поданих суду письмових документів: претензій та відповідей на них, листів та інших письмових звернень учасників судового процесу один до одного (наприклад, лист, надісланий у відповідь на претензію, в якому зазначається про повне або часткове визнання заявленої до стягнення заборгованості).

Сама лише відсутність заперечень учасника судового процесу щодо тих чи інших обставин (наприклад, неподання відзиву на позовну заяву) не свідчить про визнання ним таких обставин: "мовчазне" визнання обставин зі змісту процесуального закону не впливає.

Не передбачено законом й можливості відмови учасника судового процесу від раніше здійсненого ним визнання обставин.

Визнання обставин учасниками судового процесу не є для господарського суду обов'язковим та остаточним. Суд може не прийняти такого визнання, якщо:

- визнана обставина викликає сумнів у її достовірності, тобто у тому чи відповідає вона дійсності, оскільки не узгоджується з іншими обставинами, вже з'ясованими в тій же справі, або такими, що мають для останньої преюдиціальне значення;

- сумнівною є добровільність визнання певних обставин, оскільки воно вчинене даним учасником судового процесу під впливом помилки, обману або ж погрози чи насильства, інших протиправних дій.

За наявності відповідних сумнівів суд вправі зажадати від учасників судового процесу доведення обставин за загальними правилами статей 4³, 32-34 ГПК.

Обставини, визнані учасниками судового процесу і відображені в судових рішеннях, є преюдиціальними в розумінні частини третьої статті 35 ГПК (див. підпункт 2.6 цього пункту).";

8.2.3. У пункті 2.6:

8.2.3-1. Абзаци перший-третій замінити двома абзацами такого змісту:

"2.6. Не потребують доказування преюдиціальні обставини, тобто встановлені рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, - при розгляді інших справ, у яких беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини. При цьому не має значення, в якому саме процесуальному статусі виступали відповідні особи у таких інших справах – позивачів, відповідачів, третіх осіб тощо.

Преюдиційне значення для господарського суду має й вирок суду в кримінальному провадженні або постанова суду у справі про адміністративне правопорушення, які набрали законної сили, якщо господарський суд розглядає справу про правові наслідки дій чи бездіяльності особи, щодо якої ухвалений вирок або постанова суду, і лише в питаннях, чи мало місце діяння та чи вчинене воно цією особою".

У зв'язку з цим абзаци четвертий-восьмий вважати відповідно абзацами третім-сьомим.

8.2.3-2. Новий абзац третій викласти в такій редакції:

"Преюдиціальне значення процесуальним законом надається саме обставинам, встановленим судовими рішеннями (в тому числі в їх мотивувальних частинах), а не правовій оцінці таких обставин, здійсненій іншим судом.";

8.2.3-3. У новому абзаці четвертому слова "факти (обставини)" замінити словом "обставини";

8.2.3-4. У новому абзаці п'ятому слова "фактам (обставинам)" замінити словом "обставинам";

8.3. У пункті 3:

8.3.1. У підпункті 3.1:

8.3.1-1. Абзац другий доповнити знаком і словами: "; порядок доступу судів загальної юрисдикції до відомостей названого реєстру визначено відповідним Положенням, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 31.07.2013 № 1556/5 (з подальшими змінами).";

8.3.1-2. Останній абзац виключити;

8.3.2. У підпункті 3.12:

8.3.2-1. Перше речення абзацу третього доповнити: після слів "коли господарський суд після" – словами, цифрами і знаком "завершення підготовки справи до розгляду (стаття 65 ГПК)"; після слів і знака "до розгляду позовних вимог" – словами і знаком "тобто до з'ясування у передбаченому ГПК порядку обставин справи та здійснення їх правової оцінки,";

8.3.2-2. Абзац сьомий доповнити реченням такого змісту: "У зв'язку з цим господарський суд, з'ясувавши у розгляді справи, що сторона або інший учасник судового процесу в обґрунтування своїх вимог або заперечень послалися не на ті норми, що фактично регулюють спірні правовідносини, самостійно здійснює правильну правову кваліфікацію останніх та застосовує у прийнятті рішення саме такі норми матеріального і процесуального права, предметом регулювання яких є відповідні правовідносини.";

8.3.3. У другому реченні абзацу другого підпункту 3.16 слово і знак "друга – " замінити словами "третя і";

8.4. Підпункт 4.7 пункту 4 після абзацу третього доповнити новим абзацом четвертим такого змісту:

"Громадянин, який мав статус суб'єкта підприємницької діяльності, але на дату подання позову втратив такий статус, не може бути стороною в судовому процесі у господарському суді, якщо немає визначених законом підстав для його участі в такому процесі. Однак у разі коли відповідна зміна статусу відбулася після порушення провадження у справі, вона не тягне за собою наслідків у вигляді зміни підвідомчості такої справи і, відповідно, - припинення провадження у ній, оскільки на час порушення господарським судом такого провадження її розгляд належав до юрисдикції цього суду; наведене стосується й випадку подання відповідним громадянином, що був відповідачем у справі, зустрічного позову в тій же справі. У будь-якому разі у суду немає й правових підстав для застосування при цьому положень статті 25 ГПК та залучення до участі у справі як правонаступника фізичної особи-підприємця тієї ж таки фізичної особи, оскільки правонаступництво передбачає перехід прав та обов'язків від одного суб'єкта до іншого, а не зміну правового статусу однієї й тієї ж самої особи. У разі задоволення позову до фізичної особи, яка в процесі розгляду справи втратила статус суб'єкта підприємницької діяльності, резолютивна частина відповідного судового рішення, крім відомостей, передбачених частинами другою-сьомою статті 84 ГПК, повинна містити дані, визначені в пункті 2 частини другої статті 54 цього Кодексу для фізичної особи (без зазначення її колишнього статусу суб'єкта підприємницької діяльності)".

У зв'язку з цим абзаци четвертий і п'ятий вважати відповідно абзацами п'ятим і шостим.

9. У пункті 24 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 № 4 "Про деякі питання практики призначення судової експертизи" слово "вирішення" замінити словом "вирішенні".

10. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 № 6 "Про судові рішення":

10.1. Пункт 17 замінити пунктами 17 і 18 такого змісту:

"17. Вирішуючи питання про виправлення опісок чи арифметичних помилок, допущених у судовому рішенні (рішенні, постанові або ухвалі), суд не вправі змінювати зміст судового рішення, він лише усуває неточності щодо встановлених фактичних обставин справи (наприклад, дати події, номеру і дати документа, найменування сторін, прізвища, імені, по батькові особи тощо), або мають технічний характер (тобто виникли у виготовленні тексту рішення).

Однак якщо неправильне визначення стягуваної суми, розміру присудженого до стягнення майна було наслідком застосування норм матеріального права, які не підлягали застосуванню, то про арифметичну помилку не йдеться, і підстави для виправлення такої помилки відсутні.

Виправлення рішення може бути здійснене як до, так і після набрання відповідним рішенням законної сили, - в тому числі й після перегляду його в апеляційному та в касаційному порядку, але лише в тій частині, в якій дане рішення залишено без змін.

Вирішення питань, пов'язаних з виправленням описок чи арифметичних помилок, не потребує обов'язкового розгляду в судовому засіданні з викликом сторін. Відповідні процесуальні дії оформлюються ухвалами, які надсилаються учасникам судового процесу у встановленому законом порядку.

18. Роз'яснення рішення або виправлення в ньому описок чи арифметичних помилок здійснюється тим же суддею (складом суду), що приймав первісне рішення, за винятком випадків, про які йдеться в абзаці першому пункту 13 цієї постанови.

Здійснюючи роз'яснення судового рішення, суд викладає більш повно і зрозуміло ті частини рішення, розуміння яких викликає труднощі, не вносячи змін до рішення по суті і не торкаючись тих питань, які не були предметом судового розгляду. Якщо фактично порушується питання про зміну рішення, або про внесення до нього нових даних, або про роз'яснення мотивів прийняття рішення, або фактично про встановлення чи зміну способу і порядку виконання рішення, господарський суд відмовляє в роз'ясненні рішення.

Роз'яснено може бути лише таке судове рішення, яке набрало законної сили та не скасоване на момент звернення по його роз'ясненню. В іншому разі господарський суд відмовляє в його роз'ясненні, а якщо рішення скасовано в певній частині, - роз'яснює його в тій частині, в якій рішення залишено без змін (залишено в силі), а в решті відмовляє у роз'ясненні. Суд нижчої інстанції також не вправі роз'яснювати судові рішення суду вищої інстанції, в тому числі про зміну чи скасування рішення суду нижчої інстанції.

Про відмову в роз'ясненні рішення виноситься ухвала, яка може бути оскаржена".

10.2. Пункти 18-21 вважати пунктами 19-22.

11. Постанову пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 № 9 "Про деякі питання практики виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів України" доповнити пунктом 6¹ такого змісту:

"6¹. ГПК не передбачено порядку розгляду заяви про заміну сторони виконавчого провадження її правонаступником. Однак з огляду на приписи частини першої статті 25 цього Кодексу та частини п'ятої статті 8 Закону України "Про виконавче провадження" розгляд відповідних заяв, поданих у справах зі спорів, що вирішувалися господарським судом, належить до повноважень названого суду.

Відповідний розгляд здійснюється за загальними правилами позовного провадження у межах розглянутої судом справи з урахуванням особливостей щодо суб'єктного складу учасників процесу, передбачених згаданою нормою Закону України "Про виконавче провадження" (стягувач, боржник, державний виконавець, правонаступник стягувача або боржника).

Зазначені особи повідомляються про час і місце відповідного судового засідання, але їх неявка не є перешкодою для вирішення питання про заміну сторони виконавчого провадження. За результатами судового розгляду виноситься ухвала, що має відповідати загальним вимогам статті 86 ГПК. З урахуванням приписів частини третьої статті 129 Конституції України та оскільки ухвали місцевого господарського суду, які виносяться під час

виконання судового рішення, неможливо оскаржити одночасно з оскарженням рішення господарського суду, відповідна ухвала, в тому числі й про відмову в заміні сторони виконавчого провадження, може бути оскаржена в апеляційному та в касаційному порядку".

12. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 № 12 "Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності":

12.1. У пункті 14:

12.1.1. Абзац четвертий доповнити реченнями такого змісту: "Однак якщо вимогу про вжиття запобіжних заходів заявлено стосовно майна господарської організації, у статутному капіталі якої є корпоративні права держави, то розгляд відповідної заяви здійснюється з обов'язковим повідомленням органу державної влади, що здійснює управління цими правами. За наявності такого повідомлення неявка представника згаданого органу не перешкоджає розгляду заяви.";

12.1.2. Доповнити пункт новим абзацом десятим такого змісту:

"- орган державної влади, що здійснює управління корпоративними правами держави у статутному капіталі господарської організації, стосовно майна якої заявлено вимогу про вжиття запобіжних заходів;"

У зв'язку з цим абзац десятий вважати абзацом одинадцятим;

12.2. Друге-четверте речення абзацу п'ятого пункту 83 замінити одним реченням такого змісту: "Тягар доказування протилежного покладається на іншу особу, яка виготовила цей продукт.";

12.3. Доповнити пунктом 83¹ такого змісту:

"83¹. Базовим принципом, що забезпечує патентування винаходів, є те, що будь-яка особа, яка використовує запатентований винахід без дозволу власника патенту, здійснює протиправні дії (за виключенням випадків, прямо передбачених чинним законодавством). При цьому підходи до видачі примусових ліцензій можуть відрізнятися залежно від змісту національного законодавства, яке може передбачати видачу примусових ліцензій в будь-який час, коли виникає ситуація залежності, або може вимагати (як це передбачено частиною другою статті 30 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі"), щоб залежний патент був призначений для досягнення іншої мети, ніж домінуючий патент, або становив собою істотне технічне поліпшення в порівнянні з винаходом, заявленим у домінуючому патенті. Ця остання умова сприяє недопущенню зловживань заявників, які подають заявки на незначні винаходи з єдиною метою – мати право, завдяки примусовій ліцензії, використовувати важливий винахід.";

12.4. Доповнити новим пунктом 94 такого змісту:

"94. Передумовою застосування до спірних правовідносин Закону України "Про захист від недобросовісної конкуренції" є наявність відносин конкуренції між суб'єктами господарювання, яких стосується порушення. Якщо ж порушення прав інтелектуальної власності відбувається поза сферою конкурентних відносин, то захист таких прав здійснюється виключно за приписами ЦК України, ГК України, інших законодавчих актів, що регулюють

питання захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, та відповідних норм процесуального права".

У зв'язку з цим пункт 94 вважати пунктом 95.

13. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 21.02.2013 № 7 "Про деякі питання практики застосування розділу VI Господарського процесуального кодексу України":

13.1. У пункті 2:

13.1.1. Перше речення підпункту 2.2.1 підпункту 2.2 доповнити: а) після слів "витребування або повернення майна" – словами "у позадоговірних зобов'язаннях"; б) після слова і знака "тощо)" – знаками і словами ", – як рухомих речей, так і нерухомості, – ". У тому ж реченні прийменник "в" перед словами "тому числі" замінити прийменником "у";

13.1.2. Доповнити підпунктом 2.19¹ такого змісту:

"2.19¹. Господарським судам слід мати на увазі, що судовий збір, про який ідеться в підпунктах 1-5 пункту 4 частини другої статті 4 Закону, справляється не за подання заяв про видачу копії судового рішення, дублікату наказу тощо, а саме за видачу відповідного документа. Тому якщо з якихось причин згадану заяву (клопотання) залишено господарським судом без задоволення, зазначений судовий збір не справляється, а якщо його сума вже сплачена, то заява підлягає поверненню особі, яка її подала, з винесенням відповідної ухвали, в якій зазначається також про повернення судового збору на підставі пункту 2 частини першої статті 7 Закону.";

13.2. Абзац перший підпункту 3.7 пункту 3 доповнити реченнями такого змісту: "У вирішенні питання про те, чи здійснюють відповідні органи у спірних правовідносинах свої повноваження, господарському суду слід виходити з норм законів та інших актів законодавства України, якими передбачено такі повноваження. Зокрема, наведене стосується здійснення Національним банком України та його органами функцій кредитора останньої інстанції для банків і організації системи рефінансування (пункт 3 статті 7 Закону України "Про Національний банк України") з наданням відповідних кредитів та здійсненням інших операцій, зазначених у статті 42 згаданого Закону, оскільки у пов'язаних з цим правовідносинах Національний банк України реалізує надані йому законом повноваження.";

13.3. Абзац третій підпункту 4.1 пункту 4 доповнити реченнями такого змісту: "У разі коли позов немайнового характеру задоволено повністю стосовно двох і більше відповідачів або якщо позов майнового характеру задоволено солідарно за рахунок двох і більше відповідачів, то судові витрати також розподіляються між відповідачами порівну. Солідарне стягнення суми судових витрат законом не передбачено.";

13.4. Передостанній абзац підпункту 5.2 пункту 5 доповнити реченням такого змісту: "Поданий заявником (скаржником) платіжний документ, що підтверджує сплату судового збору, при цьому повертається заявнику (скаржнику), а до матеріалів справи приєднується копія цього документа, яка виготовляється та засвідчується в порядку, передбаченому абзацом другим підпункту 2.5.13 пункту 2.5 Інструкції з діловодства в господарських судах

України, затвердженої наказом Державної судової адміністрації України від 20.02.2013 № 28; про заміну зазначеного документа копією здійснюється відповідна відмітка в описі справи (абзац четвертий того ж підпункту названої Інструкції)".

14. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 № 10 "Про деякі питання практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів":

14.1. У пункті 2:

14.1.1. Третє речення абзацу сьомого підпункту 2.1 після слова, цифр і літер "статті 81¹ ГПК" доповнити знаком ")";

14.1.2. В абзаці третьому підпункту 2.2 виключити слово "строку";

14.1.3. Доповнити підпунктом 2.3 такого змісту:

"2.3. Якщо позовні вимоги господарським судом визнано обґрунтованими, а стороною у справі заявлено про вплив позовної давності, то суд зобов'язаний застосувати до спірних правовідносин положення статті 267 ЦК України та вирішити питання про наслідки такого впливу (тобто або відмовити в позові у зв'язку зі впливом позовної давності, або, за наявності поважних причин її пропущення, - захистити порушене право, але в будь-якому разі вирішити спір з посиланням на зазначену норму ЦК України).";

14.2. Підпункт 3.3 пункту 3 доповнити новим абзацом четвертим такого змісту:

"Наведене у попередньому абзаці стосується й умови договору, пов'язаної зі зміною порядку обчислення позовної давності, що в силу вимог частини другої статті 260 ЦК України не допускається (наприклад, обчислення позовної давності не з моменту прострочення виконання зобов'язання, а з дати, визначеної шляхом зворотного підрахунку певного строку від дати звернення з позовом до господарського суду)".

У зв'язку з цим абзац четвертий вважати абзацом п'ятим.

15. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 № 11 "Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними":

15.1. У пункті 2:

15.1.1. Підпункт 2.2 доповнити абзацом такого змісту:

"Так само за загальним правилом не є підставою для визнання недійсним відсутність у договорі істотних умов. На виняток з цього правила відсутність у договорі оренди землі хоча б однієї з істотних умов є підставою для визнання його недійсним (частина друга статті 15 Закону України "Про оренду землі"). При цьому вирішуючи спір про визнання договору оренди землі недійсним у зв'язку з відсутністю в ньому передбаченої частиною першою статті 15 названого Закону істотної умови суд має застосовувати цю ж норму у редакції, що була чинною на момент укладення договору, а не на момент його державної реєстрації.";

15.1.2. У пункті 2.17 виключити слово "може", а слово "бути" замінити словом "є";

15.2. У пункті 3:

15.2.1. Підпункт 3.5 доповнити абзацом такого змісту:

"Визнання судом недійсним рішення загальних зборів акціонерного товариства, на підставі яких керівником цього товариства було укладено договір застави (іпотеки), не може бути підставою для визнання недійсним відповідного договору, оскільки не усуває факту законності дій керівника щодо виконання рішення загальних зборів.";

15.2.2. Абзац другий підпункту 3.10 викласти в такій редакції:

"Під обманом слід розуміти умисне введення в оману представника підприємства, установи, організації або фізичної особи, що вчинила правочин, шляхом: повідомлення відомостей, які не відповідають дійсності; заперечення наявності обставин, які можуть перешкоджати вчиненню правочину; замовчування обставин, що мали істотне значення для правочину (наприклад, у зв'язку з ненаданням технічної чи іншої документації, в якій описуються властивості речі). При цьому особа, яка діяла під впливом обману, повинна довести не лише факт обману, а й наявність умислу в діях відповідача та істотність значення обставин, щодо яких особу введено в оману. Обман щодо мотивів правочину не має істотного значення. Суб'єктом введення в оману є сторона правочину, – як безпосередньо, так і через інших осіб за домовленістю".

16. У постанові пленуму Вищого господарського суду України від 17.12.2013 № 14 "Про деякі питання практики застосування законодавства про відповідальність за порушення грошових зобов'язань":

16.1. У пункті 1:

16.1.1. Підпункт 1.1 доповнити абзацом такого змісту:

"Грошове зобов'язання виражається в грошових одиницях України або в грошовому еквіваленті в іноземній валюті. Якщо зобов'язання виражене в банківському металі, то відповідне правовідношення не є грошовим зобов'язанням, і до нього не застосовуються норми про відповідальність за порушення такого зобов'язання.";

16.1.2. Доповнити підпунктом 1.7¹ такого змісту:

"1.7¹. Господарському суду необхідно мати на увазі, що питання про те, чи мало місце пред'явлення кредитором боржникові вимоги про оплату, вирішується не під час прийняття судом позовної заяви, а виключно в процесі вирішення ним спору по суті. Отже, коли господарським судом буде з'ясовано, що таку вимогу пред'явлено після початку розгляду ним справи зі спору, пов'язаного зі стягненням заборгованості, то відповідний позов може бути задоволений, якщо строк виконання грошового зобов'язання настав до прийняття рішення по суті справи.";

16.1.3. У другому реченні абзацу першого підпункту 1.10 слово "посилання" замінити словом "посиланням";

16.1.4. Доповнити пункт новим підпунктом 1.13 і підпунктом 1.14 такого змісту:

"1.13. За змістом частини третьої статті 5, статей 525, 526 і 629 ЦК України грошове зобов'язання, передбачене договором, не може бути припинене у зв'язку з втратою чинності нормативно-правовим актом, згідно з

яким було проведено нарахування розміру такого зобов'язання за договором, якщо відповідний нормативно-правовий акт був чинним на момент укладення договору й виникнення у сторін прав та обов'язків.

1.14. Вимоги про сплату пені та передбачених частиною другою статті 625 ЦК України інших нарахувань у зв'язку з порушенням грошових зобов'язань хоча й мають грошовий характер, але за своєю правовою природою не є основним зобов'язанням, а є заходом відповідальності за порушення зобов'язань, й відтак ці вимоги не можуть бути зараховані як зустрічні в порядку статті 601 ЦК України".

У зв'язку з цим підпункт 1.13 вважати підпунктом 1.15.

16.2. У підпункті 2.1 пункту 2:

16.2.1. Абзац четвертий доповнити реченням такого змісту: "Наведене не виключає можливості покладення на боржника також і відповідальності, передбаченої частиною другою статті 625 ЦК України за невиконання грошового зобов'язання.";

16.2.2. В останньому абзаці слово "Передбачений" замінити словом "Передбачене", а слово "розмір" – словом "формування".

Голова Вищого
господарського суду України

(підпис)

Б. Львов

Секретар пленуму Вищого
господарського суду України

(підпис)

Л. Рогач